

Nr 297.

Av herr **Wistrand**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående yrkesinspektionens organisation m. m.

I två vid 1930 års riksdag väckta, likalydande motioner (av G. Möller m. fl. samt av P. A. Hansson m. fl.) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsam utredning och förslag till en utökning och effektivisering av yrkesinspektionsverksamheten. Med anledning härav anhöll riksdagen om utredning och förslag rörande effektivisering av yrkesinspektionens verksamhet.

Utredningen uppdrogs åt socialstyrelsen, som den 17 december 1931 överlämnade sitt förslag, innefattande utökning av den lokala yrkesinspektionen samt någon förstärkning av styrelsens arbetarskyddsbyrå. Förslaget utremitterades till vederbörande myndigheter och organisationer, men föranledde icke några åtgärder från Kungl. Maj:ts sida.

Den särskilde sakkunnige, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31/12 1934 tillkallades för utredning rörande socialstyrelsens omorganisation, upptog emellertid till behandling såväl frågan om arbetarskyddsbyråns förläggning som ock socialstyrelsens förslag rörande effektivisering av dess arbete. I proposition (nr 266) den 16 mars 1937 föreslog Kungl. Maj:t, i anslutning till resultaten av den sakkunniges utredning, bl. a. arbetarskyddsbyråns överflyttning till riksförsäkringsanstalten samt viss jämkning i byråns personalstat. Departementschefen tog i samband härmed ställning till åtskilliga av socialstyrelsen eller eljest framförda förslag till effektivisering av arbetet å denna byrå, men fann sig en månad senare föranlåten att, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, göra effektiviseringsfrågan i dess helhet till föremål för förnyad utredning genom särskilda sakkunniga. Ehuru mot de i propositionen framställda förslagen i förevarande ämne skarp kritik riktades i motioner av såväl undertecknad som andra och fastän hela frågan rimligen borde anses ha kommit i nytt läge, sedan ny utredning anordnats, så tillstyrktes propositionen även i dessa delar av statsutskottets majoritet. Vid ärendets behandling i riksdagens kamrar var det främst lämpligheten av arbetarskyddsbyråns överflyttning, som var föremål för meningsskiljaktigheter. Därvid meddelade departementschefen, att det enligt hans mening funnes »tillräckliga motiv för att göra även arbetarskyddsbyrån till ett självständigt ämbetsverk». Och i annat sammanhang anförde han: »När vi nu skola börja vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma en effektivisering av socialhygien och arbetshygien, kunna skäl anföras för en förankring av hela detta gebiet även till socialhygieniska institutet eller medicinalstyrelsen.» Efter dessa uttalanden, som tydligt ådagalägga, att departementschefen icke bildat sig någon fastare uppfattning i förläggnings-

frågan, borde det under andra förhållanden än de nu rådande ha synts tämligen självklart att icke verkställa någon förändring utan bereda departementschefen välbehövt råd för att sätta sig in i och taga bestämd position i frågan. Men riksdagen biföll de i propositionen framställda förslagen om arbetarskyddsbyråns överflyttning samt om viss ändring i dess personalstat.

Redan den 30 december 1937 avlämnade de sakkunniga sitt betänkande. Den i och för sig erkännansvärda skyndsamhet, med vilken utredningen sålunda bedrivits, har emellertid medfört vissa menliga verkningar. Till en början må påpekas, att den för de sakkunnigas vägledande verkställda statistiska utredningen om olycksfallens frekvens m. m. — som icke utförts på det ifråga om olycksfallsstatistiken sakkunniga ämbetsverkets, riksförsäkringsanstaltens, ansvar, utan under ledning av en på ifrågavarande område skäligen främmande person — är daterad endast några veckor före betänkandets avgivande. Oavsett vilket värde denna utredning kan äga, lär den sålunda knappast ha kunnat läggas till grund för de sakkunnigas bedömanden och ståndpunktstaganden. Viktigare är emellertid, att de sakkunniga beträffande ett stort antal frågor, som de själva beteckna som betydelsefulla, nödgats stanna vid ett konstaterande av att tiden ej medgivit en närmare utredning. Även de av dem framlagda organisationsförslagen måste betecknas såsom ganska ytligt utredda och motiverade. De sakkunniga ha, tydligen enligt meddelade direktiv, icke prövat frågan om arbetarskyddsbyråns förläggning, men de ha dock sett sig nödsakade föreslå viss förändring i föregående riksdags och på departementschefens fattade beslut, nämligen så att arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning ånyo flyttas, nu till kommerskollegium. I den här föreliggande propositionen godtages detta ändringsyrkande.

Det bör erinras, att det ju är arbetarskyddslagstiftningen, tagen i vidsträckt bemärkelse, som bestämmer yrkesinspektionens och arbetarskyddsbyråns uppgifter och arbete. Sedan organisationsfrågorna behandlats i olika sakkunnigebetänkanden, propositioner och riksdagsskrivelser, så kommer nu meddelandet om, att själva utgångspunkten för dessa frågors bedömande, nämligen lagstiftningen på området, kommer att underkastas en utredning, vars resultat självfallet måste återverka på såväl den centrala som den lokala organisationen. Det kunde då synas naturligtast, att även de föreliggande organisationsförslagen helt avvisats, till dess de kunde prövas i sitt naturliga sammanhang med lagstiftningens revision. Emellertid synes den föreslagna ökningen av den centrala organisationen icke böra undanskjutas, då någon meningsskiljaktighet beträffande dess behövlighet under alla förhållanden knappast lär förefinnas.

Beträffande särskilt den kvinnliga yrkesinspektionen lär en förnyad prövning böra äga rum, innan riksdagen fattar beslut om förändringar. Härför talar särskilt, att starkt skiljaktiga meningar yppats bland såväl de

sakkunniga som remissmyndigheterna. Det kan ej heller anses tillfredsställande, att såsom i propositionen föreslagits distriktsinspektriserna »skola — i den mån som låter sig göra — få för skrivgöromål och liknande arbete disponera den biträdespersonal, som finnes anställd för den allmänna inspektionens behov». Då det förmodligen är meningen, att även lokalerna skola delas — härom lämnas ingen upplysning — så uppkommer här tydligen risk för att det goda samarbete, som hittills präglat förhållandet mellan de båda inspektionsgrenarna, skall störas av de slitningar, som knappast kunna undvikas, när tvenne befattningshavare, oberoende av varandra, skola dela vissa för dem båda lika nödvändiga, i och för sig knappt tilltagna medel för fullgörandet av sin tjänsteplikt.

Att förra årets beslut om arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning redan nu måste ändras, illustrerar i sin mån den bristande insikt och omsorg, med vilken fjolårspropositionen var utarbetad. Säkerligen kommer detta att i fortsättningen ytterligare framträda; liksom också att det nu föreliggande förslaget till byråns organisation icke är väl avvägt. Påfallande är sålunda, såsom bl. a. arbetsgivareföreningen anmärkt, dess ringa utrustning med juridiskt och administrativt utbildad personal. Ur rättssäkerhetens synpunkt är synnerligen viktigt att hos tillsynsmyndigheten finnes tillräcklig kompetens för övervakande av lagstiftningens tillämpning samt av den formella korrektheten i alla de beslut och anvisningar, som myndigheten har att meddela. Sådan kompetens kräves också i hög grad för lagstiftningsarbetet här hemma och ej mindre för deltagandet i den internationella arbetsorganisationens omfattande verksamhet på detta område. Med framhållande av dessa synpunkter tillåter jag mig härmed föreslå,

att riksdagen måtte i avvaktan å den av departementschefen bebadade allmänna översyning av arbetarskyddslagstiftningen avslå den i Kungl. Maj:ts proposition nr 231 föreslagna utvidgningen av yrkesinspektionen utöver vad beträffar dess centrala organisation; samt

att riksdagen måtte besluta att i stället för sekreterare-tjänsten å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå uppföra en byrådirektörstjänst samt att å ämbetsverkets stat upptaga medel för avlönande på denna byrå av en amanuens med administrativ kompetens.

Stockholm den 30 mars 1938.

Karl Wistrand.

